

Improving Supply Chain Performance Efficiency and Increasing Transportation Volumes Through Digital Platforms

Chariyev Khaliqul Shoniyozovich

Associate Professor, Tashkent State Transport University

Mardanova Odina Salokhiddin qizi

Master's student, Tashkent State Transport University

Abstract

This article examines the role and importance of digital platforms in improving the performance efficiency of supply chains. The study analyzes the processes of digital transformation in logistics systems, the implementation of modern information and communication technologies, and their impact on reducing transaction costs, optimizing business processes, and improving decision-making quality. Particular attention is given to instrumental, infrastructural, and application digital platforms, their advantages in logistics enterprises, and their role in enhancing cooperation among supply chain participants. The findings indicate that the integration of digital platforms into logistics processes contributes to increasing transportation volumes, improving resource utilization, enhancing service quality, and strengthening the competitiveness of enterprises.

Keywords

supply chain, digital platform, logistics, digital transformation, transportation volume, business processes, transaction costs, information technology, logistics efficiency, competitiveness.

**YETKAZIB BERISHLAR ZANJIRINING FAOLIYAT KO'RSATKICHLAR
SAMARADORLIGINI RAQAMLIY PLATFORMALAR ORQALI OSHIRISH
TASHUVLAR XAJMINI OSHIRISH**

Chariyev Xaliqul Shoniyozovich

Toshkent davlat transport universiteti dotsenti,

Mardanova Odina Saloxiddin qizi

Toshkent davlat transport universiteti magistranti

Annotatsiya. Ushbu maqolada yetkazib berish zanjirlarining faoliyat samaradorligini oshirishda raqamli platformalarning o'rnini va ahamiyati tadqiq etilgan. Logistika tizimlarida raqamli transformatsiya jarayonlari, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining joriy etilishi hamda ularning tranzaksion xarajatlarni kamaytirish, biznes jarayonlarini optimallashtirish va qaror qabul qilish sifatini oshirishdagi ta'siri tahlil qilingan. Tadqiqotda raqamli platformalarning instrumental, infratuzilmaviy va amaliy turlari, ularning logistika korxonalari faoliyatidagi afzalliklari hamda yetkazib berish zanjiri ishtirokchilari o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirishdagi roli yoritilgan. Natijalar shuni ko'rsatadiki, raqamli platformalarni logistika jarayonlariga integratsiya qilish tashuvlar hajmini oshirish, resurslardan samarali foydalanish, xizmatlar sifatini yaxshilash va korxonalarining raqobatbardoshligini ta'minlashga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: yetkazib berish zanjiri, raqamli platforma, logistika, raqamli transformatsiya, tashuvlar hajmi, biznes jarayonlari, tranzaksion xarajatlar, axborot texnologiyalari, logistika samaradorligi, raqobatbardoshlik.

Hozirgi kunda bizning mamlakatimizda ham aholi daromadlari va turmush darajasining ortishi bilan yil sayin yaxshi logistic korxonalarga ehtiyoj ham ortib bormoqda. Shunga mos ravishda transport infratuzilmasi ham imkon qadar rivojlantirib borilmoqda. Biroq yo'l harakatini tartibga solishdagi va yuk tashishdagi kamchiliklar tufayli ko'chalardagi yuklanishlar soni transport vositalarining tirbandligi yil sayin ortib borishi kuzatilmoqda. Bu esa o'z navbatida avvalo yuklarni o'z manzillariga vaqtida yetib bora olmasligini shuningdek bu vaziyat bilan bog'liq boshqa muammolarni keltirib chiqarmoqda.

Yetkazib berishlar zanjirining faoliyat ko'rsatkichlar samaradorligida raqamli platformalar - bu jamiyatning barcha sohalari samaradorligini oshiradigan

amaliy yechimlar bilan birlashtirilgan dasturiy muhit.

1-rasm raqamli platforma

Yetkazib berishlar zanjirining faoliyat ko'rsatkichlar samaradorligida raqamli platformalar-bu bozor ishtirokchilari, mijozlar va sheriklar, dastur ishlab chiquvchilari, xizmat ko'rsatuvchi provayderlar va agentlardan foydalanish uchun ochiq bo'lgan o'zaro bog'liqlik funktsiyalarini ta'minlaydigan murakkab axborot tizimlari.

Yetkazib berishlar zanjirida raqamli texnologiyalar paketlarini ma'lumotlar bilan ishlash va mehnat taqsimoti sxemalarini soddalashtirish orqali raqamli platformalar tranzaksion xarajatlarni kamaytirishga va kontragentlar - iqtisodiy sub'ektlarning algoritmik o'zaro manfaatli munosabatlarini o'rnatishga imkon beradi. Boshqacha aytganda, platformalar bozorlarning raqamli tuzilishini yaratadi, vositachilarni va murakkab iyerarxik aloqalarni yo'q qiladi va innovatsiyalarni tarqatadi.

Shunday qilib biznes kontekstida "raqamli" bo'lishni istagan tashkilot ularni yanada samaraliroq qilish uchun jarayonlarni avtomatlashtirishga qaratilishi kerak. Aksincha, "raqamlashtirish" ga ye'tibor qaratadigan kompaniya mijozlarning yuqori ishtiroki orqali ushbu jarayonlardan yanada samarali foydalanishni maqsad qilishi kerak.

Bizning tadqiqotimiz doirasida raqamli transformatsiyani Yetkazib berishlar zanjirida raqamli texnologiyalarni korxona biznesining barcha jihatlariga integratsiya qilish jarayoni sifatida aniqlash muhim bo'lib texnologiya madaniyat, operatsiya va

yangi mahsulot va xizmatlarni yaratish tamoyillariga tub o'zgarishlar kiritishni talab qiladi. Yangi texnologiyalardan maksimal darajada foydalanish va ularni barcha sohalarga tezkor joriy yetish uchun korxonalar avvalgi asoslardan voz kechishlari va ish jarayonlari va modellarini to'liq o'zgartirishlari kerak. Raqamli transformatsiya korxonalar atrof-muhitiga ye'tiborni qaratishni va atrof-muhitni qo'llab-quvvatlashi kerak bo'lgan ma'lumotlar markazlarining moslashuvchanligini oshirishni talab qiladi. Ushbu jarayon, shuningdek korxonalar uchun qimmatga tushishi mumkin bo'lgan yeskirgan texnologiyalarni bosqichma-bosqich rad yetishni, shuningdek, raqamli transformatsiya bilan ta'minlangan jarayonlarni tezlashtirishni qo'llab-quvvatlashi kerak bo'lgan madaniyatni o'zgartirishni anglatadi.

Bundan tashqari, tanlangan mavzular doirasida keyingi ilmiy izlanishlar uchun V. Mesropyan tomonidan ilgari surilgan raqamli transformatsiya ta'rifi katta qiziqish uyg'otadi. Unga ko'ra, bu – raqamli platformalardan foydalanishga asoslangan holda biznes modellarining tubdan yangilanishi bo'lib, bu jarayon kompaniyalar raqobatbardoshligi va bozor ulushining sezilarli o'sishiga olib keladi.

Raqamli transformatsiya yetkazib berish zanjirlarida raqamli texnologiyalar imkoniyatlaridan foydalanish orqali, biznes faoliyatining barcha sohalarida – jarayonlar, mahsulotlar, xizmatlar hamda boshqaruv qarorlarini qabul qilishda – ulkan salohiyatni yuzaga chiqaradi. Shu bilan birga, faqat texnologiyaga ega bo'lish raqamli transformatsiyani amalga oshirish uchun yetarli emas. Bu jarayon muvaffaqiyatli kechishi uchun aniq belgilangan biznes maqsadlari va zaruriy ma'lumotlar mavjud bo'lishi zarur. Shuning uchun raqamli transformatsiya faqatgina uch muhim omil – belgilangan biznes vazifalari, ma'lumotlar mavjudligi va tegishli texnologiyalar – o'zaro uyg'unlashgan holdagina to'liq amalga oshishi mumkin.

Raqamli transformatsiya, mohiyatan, tashkilotning faoliyati hamda uning tashqi muhit bilan o'zaro aloqalarini butunlay yangicha nuqtai nazardan ko'rib chiqishni nazarda tutadi. Bu o'zgarishlarning asosiy omili esa – zamonaviy iste'molchilardir,

ya'ni ularning ehtiyojlari va xatti-harakatlari biznesni doimiy ravishda o'zgarishga majbur qiladi. Shu sababli, raqamli transformatsiyani faqat konsalting xizmatlari deb qabul qilish noto'g'ri bo'ladi – u global miqyosda raqamli iqtisodiyotning yangi sharoitlari va afzalliklariga moslashuv jarayonidir va har qanday zamonaviy biznes uchun muqarrar bosqichga aylanmoqda.

Logistik korxonalari faoliyatida iqtisodiy tizim sifatida raqamli transformatsiyaning rolini ye'tiborsiz qoldirib bo'lmaydi. "Raqamli transformatsiya iqtisodiyotning barcha tarmoqlari va tarmoqlari uchun qo'shimcha qiymat yaratish uchun mutlaqo yangi imkoniyatlar ochadi". Mutaxassislarning hisob-kitoblariga ko'ra, 2021 yilga kelib asosiy tarmoqlarni ketma-ket raqamli o'zgartirish samarasi 5-7 trln yiliga. "Taqqoslash uchun, bu Rossiya byudjetining neft va gaz sektoridan

Ijtimoiy-iqtisodiy tizimlarning raqamli transformatsiyasi asosiy afzalliklarini bildiramiz:

1. Jarayonlarni optimallashtirish. Yangi texnologiyalar korxonalarga oddiy jarayonlarni avtomatlashtirish va murakkab jarayonlarda oraliq bosqichlarni istisno qilish imkonini beradi. Bu korxonalarning moslashuvchanligini oshiradi, ular yendi o'z resurslaridan yanada samarali foydalanishlari mumkin.

2. Yangi daromad oqimlarini qidiring. Yangi texnologiyalarning paydo bo'lishi bilan, ilgari mavjud bo'lmagan foyda olishning yangi usullari ochilmoqda.

3. Shaxsiylashtirilgan va jozibali xizmat ko'rsatish infratuzilmasini yaratish. Zamonaviy mijozlar korxonalar o'z fikrlarini tinglashlarini va o'ziga xos yehtiyojlarini qondirishini kutishadi. Zamonaviy texnologiyalar shu qadar rivojlanganki ular bu muammolarni hal qilishlari mumkin.

Korxonalar yeng zamonaviy texnologiyalardan foydalangan holda an'anaviy o'zaro ta'sir jarayonlarini raqamli ravishda tezda almashtiradilar. Ko'pincha o'zgarish korxonalar qaror qabul qilganligi uchun yemas balki ular omon qolishlari uchun zarurdir. Bugungi kunda bozor biznes uchun samarali Yetkazib berishlar zanjirida

raqamli texnologiyalarga talabni oshirdi va raqamli iste'molchining yangi modeliga moslasha olmagan korxonalar albatta, mavjud bo'lishni to'xtatadi. O'zgarishlarni kutib oladigan va ularga tayyor bo'lgan, shuningdek yanada moslashuvchan ish modellariga moslasha oladigan korxonalar har qachongidan ham katta muvaffaqiyat potentsialiga yega. Buning sababi raqamli transformatsiya biznesning barcha jihatlarini qamrab oladi va Yetkazib berishlar zanjirida raqamli texnologiyalarni rivojlantirish bilan birga ularni takomillashtirishning samarali usullarini taklif yetadi. Katta ma'lumotlar va ilg'or tahlillar aniq va tezkor qarorlar qabul qilish imkonini beradi – profilaktik ishlab chiqarishni ta'mirlashdan firibgarlik operatsiyalarining oldini olishgacha.

Biroq, bizning fikrimizga ko'ra, an'anaviy tarmoqlar uchun eng murakkab va dolzarb o'zgarish bu – texnologiyalarni ishlab chiqish va ularni integratsiya qilish emas, balki korporativ madaniyatni va tashkilot tuzilmasini tubdan isloh qilishdir. Iterativ va moslashuvchan yondashuvlar, odatda, yuqori xavfga chidamli bo'lgan tadbirkorlik tafakkuriga xos bo'lsa-da, ular katta hajmdagi biznesda mavjud bo'lgan an'anaviy boshqaruv uslublariga zid keladi. Hozirgi vaqtda esa har qanday sanoat sohasi yoki kompaniya tuzilmasi barqaror holat deb emas, balki doimiy o'zgaruvchan omil sifatida qaralishi zarurligi tobora dolzarb masalaga aylanmoqda.

"Raqamli transformatsiya" atamasida an'anaviy biznes uchun yeng katta qiyinchiliklar aniq "transformatsiya" – izchil ongli qayta qurish tufayli yuzaga keladi. U bilan kurasha olmaydigan kishi umidsiz ravishda ortda qoladi. Bugungi kunda raqamli transformatsiya iqtisodiyotning barcha tarmoqlariga har xil sur'atlarda kirib bormoqda. Shuni ta'kidlash kerakki, turli sohalarda raqamli transformatsiyaning ta'siri boshqacha. Shubhasiz, raqamli transformatsiyaning yeng oson yo'li yuqori texnologiyali sohalarga qarz beradi. Biroq, raqamli transformatsiya iqtisodiyotning barcha tarmoqlariga ta'sir qilishi shubhasiz.

Shu tariqa, zamonaviy iqtisodiy tizimlar doirasida raqamli transformatsiyalar quyidagi asosiy yo'nalishlar orqali namoyon bo'ladi:

1. O'sishni ta'minlovchi vosita sifatida raqamli biznes modellarini shakllantirish:

Bu yo'nalish korxonaning mavjud faoliyati doirasida va undan tashqarida rivojlanishni jadallashtirish, yangi raqamli biznes modellarini ishlab chiqish va joriy etish hamda uzoq muddatli raqobat afzalliklarini qo'lga kiritishga xizmat qiladi.

2. Biznesning operatsion modelini raqamli texnologiyalar asosida takomillashtirish:

Yetkazib berish zanjirlarida raqamli texnologiyalarni keng tatbiq etish orqali barcha darajadagi biznes jarayonlarini samarali tashkil etish, xarajatlarni qisqartirish, mavjud resurslar va infratuzilmalarni maqbul boshqarish, qiymat zanjirini to'liq raqamlashtirish va axborot texnologiyalari arxitekturasini modernizatsiya qilish imkonini beradi.

3. Innovatsion rivojlanish uchun zamin yaratish va korporativ inkubator hamda venchur kapital asoslarini shakllantirish:

Bu jarayon istiqbolli rivojlanish imkoniyatlarini ilg'or aniqlash, yangi va qo'shimcha texnologiyalarga kirishni ta'minlash, shuningdek, uzoq muddatli hamkorlik munosabatlarini shakllantirish uchun muhim rol o'ynaydi.

Biroq, raqamli ma'lumotlardan to'liq foyda olish uchun korxonalar doimiy ravishda yangi paydo bo'layotgan texnologiyalarni sinab ko'rishlari, ularni amaliyotga joriy etishlari va natijalarga mos ravishda moslashish imkoniyatiga ega bo'lishlari talab etiladi. Yangi texnologiyalarni tatbiq etish an'anaviy tizimlar va uskunalarga nisbatan xavfliroq bo'lishi mumkin, biroq bu yondashuv katta imkoniyatlar va yuqori daromadlar olishga xizmat qiladi.

Yetkazib berishlar zanjirlarida raqamli platformalarning asosiy turlari quyidagilarda o'z aksini topadi:

Raqamli platformalar bir nechta turlarga ajratiladi. Ulardan biri – bu axborotni qayta ishlash uchun standart funksiyalar va interfeyslarga asoslangan, hamda ma'lumotlar bilan ishlash texnologiyalari orqali amaliy yechimlar yaratishga

mo'ljallangan dasturiy yoki dasturiy-apparat majmualari shaklidagi **instrumental raqamli platformalardir**. Bunday platformalarda dasturiy ta'minot va ba'zan apparat vositalari integratsiyalashgan bo'lib, ular disk raskadrovka (model tuzish) funksiyalarini ham o'z ichiga oladi. Ushbu turga misol sifatida quyidagilarni keltirish mumkin: Java, SAP HANA, Android OS, iOS, Intel x86, Bitrix, Amazon Web Services, Microsoft Azure, TensorFlow, Cloud Foundry.

Keyingi tur – bu **infratuzilma raqamli platformalari** bo'lib, ular axborot texnologiyalariga va ma'lumot manbalariga kirish imkonini yaratadi hamda ekotizim doirasida Yetkazib berish zanjirida raqamli texnologiyalar asosida IT-xizmatlar ko'rsatadi. Ularning asosiy vazifasi – axborot bozorining turli ishtirokchilarini birlashtirgan holda xizmatlar taqdim etish. Ushbu toifaga kiruvchi platformalarga misollar: General Electric Predix, ESRI ArcGIS, YeSIA, «CoBrain-Analitika», ERA-GLONASS (hamkorlik dasturi).

Amaliy raqamli platformalar esa – bozorda faoliyat yurituvchi mustaqil ishtirokchilar o'rtasida algoritmik asosda qiymat almashishga imkon yaratadigan biznes modellaridir. Bu yerda barcha bitimlar yagona axborot makonida amalga oshiriladi. Mazkur platformalarga quyidagilarni kiritish mumkin: AppStore, Uber, AirBnB, Aliexpress, Booking.com, Avito, Boeing suppliers portal, Apple AppStore, AviaSales, Alibaba, Yandex Taxi, Yandex Search, Predix Developer Network.

Raqamli platformalarni turlarga ajratishda, ishtirokchilar guruhi va ma'lumotlar bilan ishlash darajasi asosiy mezon hisoblanadi.

- **Instrumental platformalar** – platforma va yechimlarni ishlab chiquvchilarni birlashtiradi, texnologik jarayonlar orqali axborotni qayta ishlashni amalga oshiradi.
- **Infratuzilma platformalari** – axborot provayderlari, ishlab chiquvchilar va platforma operatorlarini, shuningdek IT-xizmatlarni ishlab chiquvchi va ulardan

foydalanuvchi tomonlarni o‘zaro bog‘laydi hamda xo‘jalik yurituvchi sub’ektlar darajasida qaror qabul qilish uchun ma’lumotlar ishlab chiqaradi.

- **Amaliy platformalar** – ko‘plab xo‘jalik yurituvchi sub’ektlar (masalan, tovar, xizmat va resurs yetkazuvchilar, iste’molchilar, regulyatorlar va operatorlar) o‘rtasida bitimlarni amalga oshirish va boshqarish uchun zarur axborotni qayta ishlaydi.

Bundan tashqari, raqamli platformalarning alohida toifasi – **sanoat raqamli platformalari** – ajratib ko‘rsatiladi. Ular muayyan tarmoqlarning biznes jarayonlari ishtirokchilarini (ishlab chiqaruvchilar, savdo va xizmat ko‘rsatish kompaniyalari, mijozlar hamda davlat tartibga soluvchi organlar) birlashtiradi. Texnologik jihatdan, bu platformalar – ma’lumotlarni tuzilgan shaklda yig‘ish, almashish va boshqarishni hamda texnologik interfeyslar orqali ulangan axborot tizimlari bilan o‘zaro integratsiyani ta’minlaydi.

Har bir platforma turi raqamli iqtisodiyotda o‘ziga xos o‘rin egallaydi. Xususan, instrumental platformalar dasturiy yoki dasturiy-apparat yechimlarini ishlab chiqishdagi xarajatlarni kamaytirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, infratuzilma va amaliy platformalar esa – axborot, mahsulot yoki xizmatlarning har bir qo‘shimcha nusxasini yaratish, ularga kirish va tarqatish bo‘yicha xarajatlarni sezilarli darajada pasaytiradi.

Raqamli platformalar sayyoraviy miqyosda ko‘p tomonlama bozor g‘oyasini ro‘yobga chiqaradi, raqobatni rivojlantirish va tok ixtisosligini chuqurlashtirishni rag‘batlantiradi.

1-jadval

Raqamli platfo‘rmalar turlari o‘ziga hos hususiyatlarini taqqoslash jadvali

	Instrumental raqamli da'vo platforma	Infratuzilma raqamli da'vo plat forma	Raqamli dastur platformasi
Platformaga asoslangan asosiy biznes	Dasturiy va texnik yechimlarni ishlab chiqish	Qaror qabul qilish uchun IT xizmatlari va ma'lumotlarni taqdim etish	Belgilangan bozorlarda ma'lum iqtisodiy qiymatlarning almashinuvi
Natijada faoliyat platformasida	Axborotni vosita sifatida qayta ishlashga mo'ljallangan mahsulot (dasturiy yoki apparat vositalari)	IT - servis va uning ishining natijasi - biznes faoliyatida qaror qabul qilish uchun zarur bo'lgan ma'lumotlar	Bitim Muayyan bozor ishtirokchilari o'rtasida tovarlar / xizmatlar almashinuvini o'rnatuvchi bitim
Ishtirokchilar guruhlari	Platforma ishlab chiqaruvchisi, yechim ishlab chiquvchilari	Axborot provayderlari, platformasi operator, platforma tuzuvchi, chiquvchilar IT xizmatlari, iste'molchilar IT xizmatlari	Iqtisodiy ishtirokchilar: tovarlar / xizmatlar va ishlab chiqarish resurslarini yetkazib beruvchilar; iste'molchilar. Plat forma operatori va regulyatorlari
Axborotni qayta ishlash darajasi	Axborotni qayta ishlashning texnologik operatsiyalari	Xo'jalik subyekti darajasida qaror qabul qilish uchun ma'lumotni ishlab chiqish	Bir nechta xo'jalik yurituvchi subyektlar o'rtasida bitim tuzish va uni bajarish haqida ma'lumotni qayta ishlash
Asosiy benefisiar va uning talablari	Amaliy dasturiy ta'minot yoki apparat-dasturiy yechimlarni ishlab chiqish, texnik talablar	Iste'molchi (mahsulot mutaxassisi) uchun mijozning IT-xizmati, funksional talablari, ma'lumotlarning tarkibi talablari	Bozordagi yakuniy iste'molchi, biznes masalasini hal qilish, biznes talablari . Regulyator (ixtiyoriy) - qonuniy talablar
Misollar	Java, SAP HANA, Android OS, iOS, Intel x86, Amazon veb-xizmatlari, Microsoft Azure, bulutli quyish	General Electric Predix , ESRI ArcGIS	Uber, AirBnB, Aliexpress , Booking.com, Avito, Boeing yetkazib beruvchilari portali, Apple AppStore, AviaSales , Facebook, Alibaba, Yandex Taksi, Appstore

Platformalarni joriy qilish bilan bog'liq bo'lgan sifatli o'zgarishlardan biri bu individualizm o'rniga kollektiv ong va o'zaro hamkorlikning shakllariga o'tish bo'ladi: bo'sh ishlab chiqaruvchi → tarkibiy ishlab chiqaruvchi → assembler → distribyutor (bu boshqa har qanday ishlab chiqarish zanjiri bo'lishi mumkin, masalan, o'g'it ishlab chiqaruvchi → xususiy vino ishlab chiqaruvchi → sharob zavodi → do'kon).

Xulosa. Yetkazib berish zanjirlarida raqamli platformalarning mazmun va mohiyati. Yetkazib berishlar zanjirida raqamli texnologiyalar paketlarini ma'lumotlar bilan ishlash va mehnat taqsimoti sxemalarini soddalashtirish orqali raqamli platformalar tranzaksion xarajatlarni kamaytirishga va kontragentlar - iqtisodiy sub'ektlarning algoritmik o'zaro manfaatli munosabatlarini o'rnatishga imkon beradi. Boshqacha aytganda, platformalar bozorlarning raqamli tuzilishini yaratadi, vositachilarni va murakkab iyerarxik aloqalarni yo'q qiladi va innovatsiyalarni tarqatadi. Shunday qilib, biznes kontekstida "raqamli" bo'lishni istagan tashkilot ularni yanada samaraliroq qilish uchun jarayonlarni avtomatlashtirishga qaratilishi kerak. Aksincha, "raqamlashtirish" ga ye'tibor qaratadigan kompaniya mijozlarning yuqori ishtiroki orqali ushbu jarayonlardan yanada samarali foydalanishni maqsad qilishi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. "Raqamli o'zbekiston — 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida - O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 05.10.2020 yildagi PF-6079-son

2. Samatov G'.A. "Logistika" 1-2 qism

3. Irisbekova M.N "Xalqaro logistik xizmatlar tizimi" O'quv qo'llanma Toshkent-2018

4. Irisbekova M.N. "Marketing va logistika" O'quv qo'llanma IIVA T: 2019/ -264b ISBN 978-9943-5032-7-4

5. Irisbekova M.N "Transportda logistika va marketingni uzviyligi" Monografiya T:2018-158b.

